

Arxiu provincial. Memòria 2011.

Oriol Casanovas

El principal esdeveniment que hem viscut aquest any a l'arxiu ha estat el canvi de la seu de les instal·lacions. Hem baixat dos pisos i hem guanyat espai. L'any passat dèiem aquí mateix que havíem estat tot l'any preparant el trasllat, parlant amb els arquitectes, el comercial de l'empresa que ens ha construït les prestatgeries, el del mobiliari, etc. Ens han passat altres coses, però comencem la memòria de l'any per aquesta, perquè de fet ha estat la de més transcendència.

Noves instal·lacions

El mes de desembre de 2010 començava la col·locació de les prestatgeries i els compactes i a començaments de 2011 les instal·lacions quedaven ja definitivament acabades. S'iniciava tot seguit el trasllat de tota la documentació, llibres i objectes que teníem guardats al primer pis cap a les noves dependències de l'entresòl. Tota aquesta feina es va poder dur a terme gràcies a l'acció d'uns esforçats treballadors, l'Oussunde i el Jordi, a qui donem les gràcies per la seva dedicació, esforç i l'atenció per que el trasllat es fes sense cap perjudici per als documents i al material.

El procés va començar tot just tornar de les vacances de Nadal i va durar tres mesos. Començarem per col·locar els llibres del fons antic (de finals de segle XV a 1835), en primer lloc els que ja teníem catalogats a l'arxiu del primer pis i a continuació els provinents de l'antiga biblioteca d'Alella, que havien estat emmagatzemats en dues aules de Sarrià. L'escola necessitava aquests espais i el novembre vàrem traslladar els llibres a Sant Antoni en unes 700 capses. Ha quedat tot allotjat en una sala d'armaris compactes i altres prestatgeries annexes ocupant un espai de més de 380 metres lineals. Els llibres posteriors a 1835 es van col·locar a la biblioteca moderna.

A continuació vàrem baixar l'arxiu, el qual va ocupar pràcticament la meitat dels compactes instal·lats; després l'hemeroteca, la biblioteca moderna i finalment els objectes del museu. Mentre anàvem col·locant els llibres antics uns altres operaris col·locaven les prestatgeries mòbils del dipòsit de l'arxiu, la biblioteca, i per últim els prestatges per a objectes i uns armaris amb una estructura adient per a penjar-hi quadres i cartells. També hem adquirit una planera, o sigui una calaixera amb calaixos prou amples per a documents de gran format. El dia 14 de febrer començàvem a treballar al l'entresòl quan encara no havíem finalitzat totalment el trasllat, fet que s'esdevingué finalment cap a començaments del mes de març.

El mes d'abril inauguràvem oficialment les noves instal·lacions, hi va assistir personal divers, des de treballadors del 80, gent de la professió i altres persones amb les que hem mantingut alguna relació laboral o estudiants en pràctiques. També vàrem realitzar altres presentacions per a la gent de la casa i amistats properes.

Polítiques pel quadrienni 2011-2015

El Capítol Provincial reunit del 16 al 20 d'abril va aprovar les següents polítiques de l'Arxiu:

1. Difondre els nostres fons:
  - a. Al Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya
  - b. Al repositori digital ARCA-RACÓ
2. Implantar la regulació de la transferència de documents dels centres productors a l'Arxiu Provincial
3. Crear un arxiu digital.

D'aquests objectius, els dos primers ja estan en marxa: continuem la nostra presència al catàleg col·lectiu del patrimoni bibliogràfic i hem signat un conveni per a poder penjar revistes digitalitzades antigues al portal Arca. La política de normalització de transferència de documents i la creació d'un arxiu digital que permeti gestionar documents electrònics són tasques que esperem s'enduguin aquest any. Sobre aquest darrer aspecte, destaquem que a

finals d'any hem començat els tràmits per adquirir un nou software que permetrà treballar amb documents digitals, a més de permetre la consulta per internet.

Biblioteca i hemeroteca

El fons de llibres patrimonials ha augmentat la seva importància amb la vinguda dels llibres provinents de la biblioteca d'Alella i la biblioteca ja la podem començar a considerar com un fons important a Catalunya en aquesta categoria de biblioteques. Finalitzat el trasllat, vàrem fer un recompte de tots els llibres del fons antic, catalogats i no catalogats, amb el resultat següent:

Incunables	20
Segle XVI	431
Segle XVII	1.489
Segle XVIII	5.932
1801-1835	1.531
Suma total	9.403

Els llibres del fons patrimonial (de més de 100 anys) estan sent catalogats al Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic Català. (<http://ccuc-classic.cbuc.cat/>) Quan sigui possible podran entrar al projecte de digitalització *Google Books* en què està implicada la Biblioteca de Catalunya i al que nosaltres ens hi hem integrat en entrar a formar part d'aquest Catàleg Col·lectiu.

Aquest projecte ha patit els efectes de les retallades que l'Administració està aplicant a causa de la crisi i no hem pogut rebre la subvenció que ens permetia contractar una persona per fer la catalogació. És una llàstima, però com que continuem disposant d'accés al catàleg en línia, podem continuar la catalogació pel nostre compte.

A finals de desembre de 2011 hem entrat al CCUC els següents exemplars:

Segle XV: (incunables) 10, 8 d'ells únic exemplar a Catalunya
Segle XVI: 33
Segle XVII: 39
Segle XVIII: 392
Segle XIX: 1.099

Per acabar aquest capítol, remarcuem que aquest any hem fet restaurar una Bíblia llatina de Nicolau de Lyra de començaments de segle XVI amb un resultat perfecte pel taller de restauració del monestir de Sant Pere de les Puel·les. Els hem encarregat una nova restauració, un exemplar de les *Vitas Patrum* de Sant Jeroni, publicat a Venècia el 1483

Projecte ARCA.

Hem signat un conveni per 4 anys amb la Biblioteca de Catalunya que ens permetrà ser col·laboradors del projecte ARCA (<http://www.bnc.cat/digital/arca/>), un repositori digital obert de revistes catalanes antigues. Podrem penjar les col·leccions completes de revistes editades fins el 1940 que només tinguem nosaltres. Caldrà coordinar projectes de digitalització documental, de moment comencem a digitalitzar la revista "La Academia Calasancia", editada a Sant Antoni entre 1890 i 1932.

Col·laboradors

Aquest any no hem pogut tenir gaires col·laboradors externs com en altres ocasions. No han vingut estudiants en pràctiques degut al trasllat. La Cristina Tomàs, la bibliotecària que catalogava els llibres antics, només va poder treballar amb nosaltres fins el febrer degut a l'esmentada retallada en les subvencions. A partir del mes de juny el p. Àngel Casas va començar la seva col·laboració amb l'arxiu realitzant diverses tasques d'introducció de dades i ordenació de col·leccions.

Entrades rellevants de documentació històrica

El 12 de gener arribà el fons personal del pare Francesc Cubells, amb documents produïts per la seva activitat tant a Mèxic a la Universidad Cristóbal Colón i la parròquia del Sagrado Corazón com amb la seva relació amb la parròquia de Can Rull de Sabadell, i altres episodis de la seva vida. El conformen 8 caps de arxiu identificades amb el número de sèrie 10-39.

En Francesc Capdevila donà fotografies de les seves obres a Azpiaco (Mèxic). Eugeni Romeu dona una documentació que guardava de quant era president de l'Institut Borrell, l'Escola Agrícola. Queda incorporada a la sèrie 07-10 d'Allella.

Adquirim a un antiquari un llibre manuscrit i amb enquadernació especial que havia pertangut a Jaume Mercadé i Queralt (1887-1967), destacat pintor i orfebre que fou alumne de l'Escola Pia de Valls. Conté exercicis d'aritmètica elemental. El llibret no porta data però coneixent la data de naixement i el curs, el podem situar cap el 1900.

El 6 de juny entra a l'arxiu el fons del Col·legi Calassanci que es trobava al Secretariat i que ha ocupat uns 62 metres lineals aproximadament.

En Miquel Trullols i Vergés ha fet donació de dos llibres de l'Associació d'Ex-alumnes de l'Escola Pia de Vilanova i la Geltrú. Es tracta del Llibre d'actes (1956) i el llibre de registre de socis.

La fundació Francesc Sagrera ens cedeix el fons relacionat amb el procés de beatificació d'aquest escolapi moianès. La documentació va arribar per mitjançant la intervenció del p. Liñan i el 13 de setembre es va signar l'acta de cessió. La documentació ocupa 1, 70 metres lineals

A causa del seu traspàs, hem rebut documentació personal de Josep Liñan, Lluís Herrero i Antoni Piña.

Consultes destacades

Hem comptabilitzat 96 consultes, la majoria a la sala, encara que també hem resolt alguns dubtes per telèfon i correu electrònic. Detallem les més destacades.

Lídia Guarch realitza un estudi per a una exposició sobre l'arquitecte sabadellenc Juli Batllell Arús. Realitza diverses consultes al llarg de l'any. Cerca informació sobre el seu pas pels escolapis sabadellencs el curs 1879-90. Finalment s'han seleccionat uns documents on apareix aquesta persona lluint bones notes. Els documents originals, però, no s'exposaran degut a que les vitrines de sala no acomplien els requisits mínims de preservació per aquest tipus de material i se n'ha fet una còpia digital, que serà exhibida en panells. El Museu i aquesta exposició es van inaugurar el 13 de desembre 2011 i es troba a l'edifici *La Energia*, a la plaça del Gas de Sabadell. Aquesta va ser la primera consulta que vàrem rebre a les noves instal·lacions.

Immaculada Rius Dalmau investiga sobre l'ensenyament del francès a Espanya. Ha editat una publicació: *Aprender francés en España entre 1876 y 1939: la labor de los centros de la Institución Libre de Enseñanza en el ámbito de las lenguas extranjeras*. Barcelona : PPU, 2010, amb la que ha utilitzar material consultat a l'APEPC. Aquest any ens ha fet algunes consultes per continuar la seva investigació concretant en l'ensenyament del francès en els estudis de comerç a l'Escola Pia.

Enric Sàrries inicia una investigació sobre l'Escola Pia de Nostra Senyora, realitzant diverses consultes d'aquest fons. Creiem que ho podrà publicar el proper any.

Esdeveniments destacats.

El 23 de març ens visità l'assistent general Miguel Giráldez, doncs aquests dies estava de visita a la província.

El 6 d'abril ens visiten els directors gerents dels col·legis als que vàrem informar de la nostra tasca diària. El 16 de maig ens visita la superiora de les escolàpies de Catalunya, Balears i València.

El pare Adolf Garcia Duran, historiador general de l'Ordre, ens va visitar el 29 de juny. El 12 de juliol ens visita el pare Mateusz Pindelski, assistent general per a Itàlia i l'Europa Central, acompanyat de l'Eduard Pini

Els membres del Secretariat d'Arxivers Eclesiàstics de Catalunya, amb els de València i les Balears ens hem reunit aquest any a les dependències de l'Escola Pia. Després de fer una visita a les noves instal·lacions hem tingut la reunió anual en una aula de la Fundació Servei Solidari, amb una nombrosa assistència.

A l'agost vàrem penjar a la sala de la biblioteca dues làpides que estaven a la sala de cristall del col·legi d'Alella.

El 6 de setembre a la tarda vàrem patir una inundació a la sala de compactes de llibres antics. Un operari que treballava al pati va malmetre sense adonar-se una claraboia trepitjable situada sobre els compactes i a continuació va començar a abocar-hi aigua. A través del forat i els conductes de la instal·lació elèctrica l'aigua va travessar el sostre i un gruixut raig va començar a caure sobre els compactes. Per sort es va activar l'alarma i ràpidament vàrem poder actuar. Amb prestesa es van retirar els llibres directament afectats i es va poder aturar la caiguda d'aigua. Responent a una crida general l'arxiu es va omplir de treballadors del 80 disposats a salvar el patrimoni documental de l'entitat que varen formar una cadena per traslladar tots els llibres en perill a una prestatgeria seca. Un cop evacuada l'aigua, calia fer una valoració dels danys. Pel que fa al mobiliari, malgrat haver rebut una bona quantitat d'aigua no va resultar danyat. La majoria dels llibres afectats per la mullena tenien una taca a la part inferior que vàrem poder assecar amb aire els dies posteriors a l'arxiu mateix. Una quinzena de llibres, però, van resultar més afectats perquè van rebre directament l'aigua. Amb molt de compte els vàrem portar a restaurar al monestir de Sant Pere de les Puel·les, d'on al cap d'unes setmanes ens els van retornar completament assecats i pràcticament sense cap afectació. Fou només un ensurt que no va produir cap pèrdua, però vàrem estar de sort ja que un accident amb aigua amb l'afegit del risc elèctric podrien haver significat una catàstrofe.

Per acabar aquesta memòria, recordem finalment que el 27 d'agost morí el p. Josep Liñan a Benidorm, a qui es degué la tasca d'iniciador de l'Arxiu Provincial el 1967.